

Výbor pro zaměstnanost a sociální věci
předsedkyně

5.9.2024

Pan Johan Van Overtveldt
předseda
Rozpočtový výbor
BRUSEL

Věc: Stanovisko k souhrnnému rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2025 –
všechny oddíly (2024/0176(BUD))

Vážený pane předsedo,

Výbor pro zaměstnanost a sociální věci byl v rámci výše uvedeného postupu pověřen, aby Vašemu výboru předložil stanovisko. Výbor se na své schůzi dne 23. července 2024 rozhodl předat toto stanovisko ve formě dopisu. Výbor pro zaměstnanost a sociální věci projednal tuto záležitost na své schůzi dne 4. září 2024 a na této schůzi přijal stanovisko ve formě dopisu, které bylo vypracováno pod vedením zpravodajky výboru EMPL Romany TOMCOVÉ¹. Rozhodl se vyzvat Rozpočtový výbor jako věcně příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil níže uvedené návrhy.

S pozdravem

Li Andersson

¹ Členové přítomní při konečném hlasování: Jagna Marczułajtis-Walczak (2. místopředsedkyně), Katrin Langensiepen (3. místopředsedkyně), Romana Tomc (zpravodajka), Elena Donazzan, Chiara Gemma, Marlena Malag, Georgiana Teodorescu (za ECR), Petar Volgin (za ESN), Jan-Peter Warnke, Maria Zacharia (za NI), Nikola Bartůšek, Marie Dauchy, Mélanie Disdier (za PflE), Maravillas Abadía Jover, Pascal Arimont, Andrzej Buła, David Casa, Niels Geuking, Christophe Hansen, Isabelle Le Calennec, Miriam Lexmann, Dennis Radtke, Liesbet Sommen (za PPE), Grégory Allione, Irena Joveva, Jana Toom, Marie-Pierre Vedrenne, Brigitte van den Berg (za Renew), Marc Angel, Gabriele Bischoff, Estelle Ceulemans, Isilda Gomes, Marit Maij, Idoia Mendia Cueva, Roxana Mînzatu, Evelyn Regner, Cecilia Strada, Raffaele Topo, Marianne Vind (za S&D), Konstantinos Arvanitis, Leila Chaibi, Per Clausen, Catarina Martins (za The Left), Isabella Tovaglieri and Alexandre Varaut (za PflE podle čl. 209 odst. 7) a Loucas Furlas (za PPE podle čl. 209 odst. 7).

STANOVISKO

1. Výbor EMPL upozorňuje na stávající výzvy, jimž čelí lidé v Evropě, zejména rostoucí životní náklady, inflaci, především vysoké ceny energií, potravin a bydlení, které vedou ke stále větší zranitelnosti, prohlubování sociálních a ekonomických nerovností a eskalaci a zvyšování chudoby, i na klimatickou krizi a krizi v oblasti biologické rozmanitosti, a zejména přímý dopad extrémních povětrnostních jevů, které negativně ovlivňují socioekonomické prostředí EU a pracovní a životní podmínky, jakož i zdraví a dobré životní podmínky lidí žijících v Evropě, a tím ohrožují udržitelný růst a zaměstnanost. Výbor zdůrazňuje, že tyto souvislosti spolu s ekologickou a digitální transformací a demografickou změnou budou vyžadovat důraznou a odpovídající rozpočtovou reakci v roce 2025, a proto vyjadřuje znepokojení nad velmi omezeným rozpětím a zbývající flexibilitou, které jsou v návrhu rozpočtu k dispozici, a vyzývá k uvolnění odpovídajících zdrojů pro politiky zaměstnanosti a sociální politiky EU, které zajistí, aby bylo upřednostněno provádění akčního plánu evropského pilíře sociálních práv a dosažení cílů Portského prohlášení.
2. Výbor EMPL se domnívá, že pro překonání těchto výzev je nezbytné zvýšit platy, podporovat spravedlivé a důstojné mzdy a bojovat proti chudobě pracujících.
3. Výbor EMPL připomíná evropský pilíř sociálních práv, akční plán evropského pilíře sociálních práv ze dne 4. března 2021, včetně hlavních cílů EU pro rok 2030 v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby, Portské prohlášení ze dne 8. května 2021 o sociálních věcech přijaté členy Evropské rady, tripartitní prohlášení v zájmu úspěšného evropského sociálního dialogu a prohlášení z La Hulpe o budoucnosti evropského pilíře sociálních práv.
4. Výbor EMPL dále připomíná, že cílem akčního plánu evropského pilíře sociálních práv je, aby EU do roku 2030 dosáhla konkrétních cílů, včetně toho, že nejméně 78 % osob ve věku 20 až 64 let bude zaměstnáno, že odborné přípravy se každoročně zúčastní nejméně 60 % všech dospělých osob a že se sníží počet osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením alespoň o 15 milionů, včetně 5 milionů dětí. Avšak i dosažení těchto cílů bude vzhledem k předpokládanému nárůstu chudoby a nezaměstnanosti stále obtížnější, nebude-li vynaloženo zvláštní úsilí a podpora na zmírnění současného tlaku na systémy sociální ochrany a tlumení sociálních dopadů krize, jakož i na poskytování podpory uprchlíkům a zajištění důstojných životních podmínek pro všechny, včetně přístupu ke kvalitním základním službám, jako je zdravotnictví, vzdělávání a bydlení.
5. Výbor EMPL poukazuje na to, že Evropský sociální fond+ (ESF+) je jedním z hlavních motorů posilování sociálního rozměru Unie, a proto vyjadřuje zvláštní znepokojení nad snížením přímo řízené části ESF+ v důsledku revize víceletého finančního rámce (VFR), která snižuje dostupnost a příležitosti pro další opatření v souladu s dostatečně financovaným fondem ESF+ s ohledem na prudký nárůst životních nákladů a jeho dopady na pracovníky a jejich rodiny. Výbor rovněž zdůrazňuje zásadní úlohu Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci na pomoc propuštěným pracovníkům (EFG) a vyzývá členské státy, aby lépe využívaly omezené dostupné finanční prostředky, kapitoly Nástroje pro oživení a odolnost a Repower EU, Fond pro

spravedlivou transformaci, kapitolu 5 aktu o průmyslu pro nulové čisté emise, EFRR a program InvestEU.

6. Výbor EMPL zdůrazňuje význam složky Zaměstnanost a sociální inovace (EaSI) fondu ESF+ z hlediska investic do sociálních inovací a stimulace mobility pracovních sil a vyjadřuje politování nad výraznými škrtů prostředků v této rozpočtové položce ze strany Rady. Výbor trvá na tom, aby tato rozpočtová položka byla obnovena na úroveň, kterou Komise navrhla ve svém návrhu rozpočtu.
7. Výbor EMPL vyjadřuje znepokojení nad mírou nezaměstnanosti v EU, přičemž v několika odvětvích panuje nedostatek pracovních sil, a naléhavě vyzývá členské státy a Komisi, aby upřednostňovaly boj proti nezaměstnanosti mladých lidí a osob se zdravotním postižením a poskytovaly odbornou přípravu s cílem bojovat proti nedostatku kvalifikovaných pracovníků na trhu práce, a aby přitom využívaly stávající iniciativy EU. Výbor uznává klíčovou úlohu odborného vzdělávání a přípravy a placených stáží při přechodu mladých lidí do zaměstnání a zdůrazňuje, že je důležité investovat do jejich kvality, včetně důstojných pracovních podmínek a přitažlivosti, prostřednictvím ESF+ a posílené záruky pro mladé lidi.
8. Výbor EMPL zdůrazňuje význam politik a opatření na podporu transformace trhu práce a potřebu posílit konkurenceschopnost našich ekonomik v souvislosti s ekologickou a digitální transformací. Zdůrazňuje roli Fondu pro spravedlivou transformaci v rámci podpory pracovníků, Nástroje pro oživení a odolnost a politiky soudržnosti a jejich význam z hlediska řešení sociálních aspektů transformace, zejména z hlediska vytvoření vnitrostátní sociální infrastruktury a podpory uchazečů o zaměstnání, včetně prohlubování dovedností a rekvalifikace, a zároveň z hlediska zajištění záchranné sítě pro ty, kteří byli opomenuti, a vyzývá k urychlení jejich provádění.
9. Za další velké téma sociální politiky považuje výbor EMPL péči o duševní zdraví při práci. Pandemie urychlila příchod nové reality a nových forem práce, které přináší digitalizace, včetně umělé inteligence, přinesla s sebou nejistotu zaměstnání, algoritmičké řízení a kulturu neustálé dostupnosti, což představuje příležitosti i výzvy pro trh práce a rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem. V této souvislosti výbor vítá iniciativu Komise, jak zaujmout komplexní přístup k duševnímu zdraví, i závěry Rady o duševním zdraví a nejisté práci a závazek regulovat právo odpojit se.
10. Výbor EMPL považuje za zásadní bojovat proti vyloučení pracovníků v důsledku delšího období pracovní neschopnosti způsobené závažnými nepřenositelnými nemocemi, jako je rakovina, kardiovaskulární onemocnění, cukrovka, chronická respirační onemocnění, duševní a neurologické poruchy a revmatická a muskuloskeletální onemocnění. Vyzývá proto k iniciativám zaměřeným na adaptaci pracoviště, flexibilní pracovní podmínky a strategie na podporu návratu pracovníků po delší nepřítomnosti.
11. Výbor EMPL zdůrazňuje, že právo na práci a zaměstnání je základním právem zakotveným v článku 27 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením. Konstatuje však, že na úrovni EU je zaměstnáno pouze 50,6 % osob se zdravotním postižením oproti 74,8 % osob bez zdravotního postižení. Výbor proto vyzývá k vytvoření záruky pro zaměstnanost a dovednosti osob se zdravotním postižením, aby se

posílilo zapojení osob se zdravotním postižením do otevřeného trhu práce.

12. Výbor EMPL se domnívá, že investice do celoživotního učení, odborného vzdělávání a přípravy, rekvalifikace a prohlubování dovedností mají zásadní význam pro podporu pracovníků při zvládnání ekologické a digitální transformace a pro zvýšení udržitelné konkurenceschopnosti a odolnosti Unie, a to i vůči vnějším otřesům. Výbor se rovněž domnívá, že Platforma strategických technologií pro Evropu (STEP) a zahájení akademií průmyslu pro nulové čisté emise v rámci aktu o průmyslu pro nulové čisté emise jsou důležitými prvky evropské strategie pro posílení investic do kritických a nově vznikajících technologií a řešení nedostatku pracovních sil a potřeb v oblasti dovedností.
13. Výbor EMPL zdůrazňuje klíčovou úlohu, kterou budou akademie hrát při šíření znalostí a dovedností v oblasti technologií pro nulové čisté emise, které mohou zvýšit konkurenceschopnost Unie a její globální postavení v průmyslových odvětvích s nulovými čistými emisemi.
14. Výbor EMPL připomíná závazek Unie podporovat úlohu sociálních partnerů a usnadňovat sociální dialog v souladu s článkem 152 Smlouvy o fungování Evropské unie a zdůrazňuje, že je třeba zajistit odpovídající podporu sociálnímu dialogu a kapacitám sociálních partnerů a zaručit odpovídající podporu pro informační a vzdělávací opatření pro odborové organizace, a to i v přístupujících zemích. Je proto proti snížení těchto rozpočtových položek v rozpočtu na rok 2025 ve srovnání s předchozími roky.
15. Výbor EMPL podporuje politiky zaměřené na rodiny a sociální politiky a zvýšení finančních prostředků, které pomohou zajistit lepší život pro děti a všem pracovníkům zajistit rovnováhu mezi jejich pracovním a soukromým životem. Výbor uznává zásadní úlohu rodinných dávek a přídavků na děti, zejména pro zranitelné domácnosti, jako součásti spravedlivých a inkluzivních systémů sociální ochrany, které je třeba adaptovat na všechna různá uspořádání rodin a zajistit včasný přístup k sociální ochraně a odpovídající podpoře pro všechny v souladu s postupy členských států. Vzhledem k rostoucí míře dětské chudoby proto Výbor znovu vyzývá k urychlenému navýšení financování evropské záruky pro děti a k potřebě vytvořit zvláštní rozpočet. Výbor dále připomíná svůj postoj, že všechny členské státy by měly využít alespoň 5 % zdrojů ESF+ v rámci sdíleného řízení na cílená opatření v boji proti dětské chudobě a na podporu provádění záruky pro děti a rovněž k vymýcení dětské chudoby plně využívat další existující možnosti financování v rámci rozpočtu EU, jako je ReactEU a Nástroj pro oživení a odolnost. Zdůrazňuje význam evropské záruky pro děti pro ochranu základních práv a klíčových služeb.
16. Výbor EMPL zdůrazňuje, že EU se potýká s demografickými problémy, které jsou způsobeny stárnutím obyvatelstva v důsledku klesající porodnosti a prodlužování střední délky života. Vítá také Evropskou strategii v oblasti péče a žádá, aby v rozpočtu na rok 2025 bylo zajištěno její přiměřené financování. Výbor vyzývá k dalším iniciativám na podporu formálních a neformálních pečujících, jejich pracovních podmínek a rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem. Výbor však vyzývá k důrazným politickým reakcím s cílem řešit společenské dopady demografických změn.

17. Výbor EMPL zdůrazňuje, že ženy se častěji potýkají s nízkou zaměstnaností a nezaměstnaností a jsou ohroženy sociálními riziky. Dosažení cíle v oblasti zaměstnanosti stanoveného v Portském prohlášení vyžaduje ambiciózní vnitrostátní cíle pro zapojení žen do pracovního procesu. Výbor požaduje důslednější začleňování rozpočtových iniciativ zohledňujících rovnost žen a mužů s cílem lépe sladit politiky a činnosti, které podporují rovnou účast, platy a důchody žen a mužů a rovné zacházení s ženami na trhu práce.
18. Výbor EMPL s potěšením konstatuje, že Komise ve VFR 2021–2027 důkladněji propracovala metodiku pro sledování výdajů souvisejících s rovností žen a mužů, která se zabývá koncepcí politiky a přidělováním zdrojů a zejména následným předkládáním podrobnějšího posouzení dopadů na rovnost žen a mužů a podáváním zpráv o objemech výdajů. Výbor vyjadřuje politování nad tím, že první výsledky tohoto sledování ukazují, že výdaje EU v tomto ohledu nejsou dostatečné, neboť pouze 19 milionů EUR z rozpočtu EU mělo přímý pozitivní dopad na ženy, a vyzývá Komisi, aby komplexně posoudila dopad na rovnost žen a mužů a usnadnila dostupnost všech relevantních údajů pro sledování.
19. Výbor EMPL vyzývá Komisi, aby zajistila podrobnější metodiku sledování výdajů určených k dosažení cílů v oblasti udržitelného rozvoje v rámci sociálního rozpočtu EU, která by byla založena na zásadách evropského pilíře sociálních práv, a aby předložila srovnávací přehled sociálních ukazatelů a ukazatelů dobrých životních podmínek, aby bylo možno změřit celkový dopad různých nástrojů EU.
20. Výbor EMPL zdůrazňuje, že evropský nástroj pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci (SURE) se ukázal jako úspěšný v boji proti nezaměstnanosti v důsledku pandemie COVID-19, a dále vyzývá Komisi, aby na nástroj SURE navázala a podpořila vnitrostátní systémy na ochranu zaměstnanosti a zachování příjmů pracovníků, které lze dočasně aktivovat v případě, kdy část EU zažívá hospodářský otřes.
21. Výbor EMPL trvá na tom, že je důležité investovat do sociálního začleňování a do opatření, zejména pro osoby ve zranitelném postavení a pro nejchudší a znevýhodněné skupiny. Opakuje svou výzvu k vypracování komplexní strategie boje proti chudobě. Zdůrazňuje, že tato strategie by měla zahrnovat nové a dodatečné iniciativy zaměřené na boj proti chudobě a splnění cíle snížení chudoby do roku 2030. Připomíná rovněž EU její závazek vymýtit do roku 2030 bezdomovectví a zdůrazňuje, že je důležité zlepšit životní úroveň všech lidí žijících v EU a řešit sociální rozdíly v životních a pracovních podmínkách prostřednictvím sociálních investic, včetně odpovídajících sociálních služeb a základních služeb, kvalitní zdravotní péče a dobře fungujících systémů veřejného zdravotnictví s dostatečným počtem zdravotnického personálu. V tomto ohledu trvá výbor na tom, že pravidla pro využívání výdajů a finančních prostředků Unie musejí zajistit větší dodržování nejvyšších sociálních práv a demokratických zásad a musejí být v souladu se závazky a cíli EU v sociální oblasti a se základními právy pracovníků. Připomíná povinnost dodržovat Listinu základních práv EU podle nařízení o ESF+ a nařízení o společných ustanoveních a vyzývá k přijetí ustanovení, která umožní poskytovat veřejné finanční prostředky pouze těm zaměstnavatelům, kteří dodržují práva pracovníků a platné pracovní podmínky.

22. Výbor EMPL vyjadřuje znepokojení nad zhoršující se situací, pokud jde o přístup k cenově dostupnému bydlení v celé EU. V tomto ohledu vítá závazek předsedkyně Komise předložit evropský plán cenově dostupného bydlení, který bude zahrnovat podporu a investice do vytváření dalšího cenově dostupného bydlení. Naléhavě vyzývá Komisi, aby bydlení považovala za jednu z hlavních priorit. Rovněž naléhavě vyzývá členské státy, aby plně využívaly fondy v rámci politiky soudržnosti, které jsou k dispozici pro investice do cenově dostupného bydlení.
23. Výbor EMPL připomíná důležitou práci, kterou odvádí pět agentur EU působících v oblasti sociální politiky a politiky zaměstnanosti, konkrétně Evropský orgán pro pracovní záležitosti (ELA), Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek (Eurofound), Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (EU-OSHA), Evropské středisko pro rozvoj odborného vzdělávání (Cedefop) a Evropská nadace odborného vzdělávání (ETF). Domnívá se, že tyto agentury musí mít náležité personální zajištění a odpovídající zdroje zohledňující inflaci, aby mohly plnit svůj mandát, uskutečňovat své cíle a vykonávat své měnící se úkoly. Výbor vyzývá Komisi, aby zajistila, že odborné znalosti těchto agentur budou využity v případech, kdy lze finanční prostředky EU v porovnání s alternativními řešeními vynaložit efektivněji. To zahrnuje přístup agentur, které mají jasný výzkumný profil, k programům, jako je Horizont Evropa, a zároveň přísné zamezení dvojího financování jejich běžných činností.
24. Výbor EMPL opakuje svou předchozí výzvu k podpoře žádosti orgánu ELA, aby bylo 15 míst vyslaných národních odborníků změněno na místa dočasných zaměstnanců a aby byla vytvořena dvě nová místa smluvních zaměstnanců (bez rozpočtového dopadu), aby mohl orgán ELA přilákat a udržet si zaměstnance nezbytné k plnění svěřených úkolů a aby se počet vyslaných národních odborníků mezi zaměstnanci orgánu přiblížil standardní situaci v jiných agenturách EU.
25. Výbor EMPL připomíná, že pilotní projekty a přípravné akce jsou zásadní pro testování nových politických iniciativ v oblasti zaměstnanosti a sociálního začlenění. Připomíná nicméně, že jejich posouzení je zakotveno v interinstitucionální dohodě, a opakuje svou výzvu Komisi, aby návrhy pilotních projektů nebo přípravných akcí vyhodnocovala nestranně na základě právního a finančního posouzení tak, aby její hodnocení odráželo hodnotu návrhů. Znovu vyjadřuje zklamání nad kvalitou hodnocení návrhů v posledních letech a naléhavě vyzývá Komisi, aby zintenzivnila dialog s Parlamentem o tom, jak by se inovativní nápady mohly stát způsobilými, a aby poskytla podrobnou, jasnější a transparentnější zpětnou vazbu a vysvětlení svých hodnocení. Dále připomíná, že přijaté pilotní projekty a přípravné akce musí být prováděny tak, jak bylo uvedeno v přijatém návrhu.

**PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY,
OD NICHŽ ZPRAVODAJKA OBDRŽELA PODNĚTY**

Zpravodajka prohlašuje na svou výhradní odpovědnost, že neobdržela žádný podnět od subjektu nebo osoby, které musí být uvedeny v této příloze v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu.